

بررسی ارتباط عوامل خطر استئوپوروز و استئوپنی در زنان مراجعه کننده به بخش

سنجش تراکم استخوان بیمارستان بهارلو

چکیده

زمینه و هدف: استئوپوروز از بیماری‌های شایع دوران میانسالی و سالمندی است که عوامل خطر متعددی با آن مرتبط هستند. پوکی استخوان، بیماری گران، پرخرج و ناتوان کننده‌ای است که با مرگ و میر و عوارض فراوان همراه است و شکستگی به دلیل استئوپوروز یکی از شایع‌ترین علل ناتوانی است و عامل عمده تحمیل هزینه‌های بیمارستانی در بسیاری از مناطق دنیا محسوب می‌شود. هدف از این بررسی، تعیین عوامل موثر بر ابتلا به بیماری استئوپوروز و استئوپنی در زنان بود.

روش بررسی: این مطالعه به صورت مورد - شاهده‌ای بر روی ۱۰۰ زن با تراکم استخوان پایین به عنوان مورد و ۱۰۰ زن با تراکم استخوان طبیعی به عنوان شاهد که از همان مرکز انتخاب شدند، صورت گرفت. اطلاعات مربوط به عوامل خطر از قبیل سن، BMI (Body mass index)، بیماری زمینه‌ای (دیابت، پرکاری تیروئید، کم‌کاری تیروئید، سابقه سنگ ادراری، درد مفاصل، دیسک کمر و آرتروز)، سابقه خانوادگی، سابقه شکستگی، مصرف سیگار، فعالیت بدنی، مصرف قرص ضدبارداری، مصرف استروژن، مصرف پروژسترون، یائسگی، عمل جراحی (برداشتن رحم یا تخمدان)، مصرف لبنیات و مصرف دارو (کلسیم و کورتون) از طریق مراجعه به پرونده، جمع‌آوری و در فرم جمع‌آوری داده ثبت شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و از آزمون Chi-square و آزمون فیشر استفاده شد. OR (Odds Ratio) و 95% Confidence Interval (CI) نیز محاسبه گردید.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که سن بالای ۵۰ سال ($P<0/001$, $OR=5/86$), درد مفاصل ($P<0/001$, $OR=4/22$), بیماری زمینه‌ای ($P=0/019$, $OR=2/85$), سابقه خانوادگی ($P=0/021$, $OR=4/88$), سابقه شکستگی ($P=0/003$, $OR=2/37$), فعالیت بدنی ($P<0/001$, $OR=0/097$), یائسگی ($P<0/001$, $OR=29/6$) و مصرف لبنیات ($P<0/001$, $OR=34/02$) مرتبط با ابتلا به استئوپوروز بودند و در بقیه موارد ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد. همچنین بین سن بالای ۵۰ سال ($P=0/038$, $OR=2/47$), درد مفاصل ($P<0/001$, $OR=5/43$), سابقه خانوادگی ($P=0/002$, $OR=7/07$), فعالیت بدنی ($P<0/001$, $OR=0/14$), یائسگی ($P=0/038$, $OR=2/70$) و مصرف لبنیات ($P<0/001$, $OR=27/44$) با استئوپنی ارتباط معنی‌داری مشاهده شد و در بقیه موارد رابطه معنی‌داری یافت نشد.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های این مطالعه، به منظور پیشگیری از ابتلا به بیماری استئوپوروز، آموزش و آگاهی دادن به عموم مردم بخصوص در زمینه انجام فعالیت‌های بدنی روزانه و دریافت کافی کلسیم از گروه شیر و لبنیات در برنامه غذایی روزانه توصیه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: ۱- استئوپوروز ۲- استئوپنی ۳- عوامل خطر ۴- زنان ۵- تراکم استخوان

تاریخ دریافت: ۸۵/۴/۲۱، تاریخ پذیرش: ۸۶/۲/۲

مقدمه

ناتوان کننده‌ای است.^(۱) این بیماری تا زمان کاهش تراکم استخوانی و بروز شکستگی به دنبال آن، بی علامت می‌باشد. استئوپوروز، مشکل جدی سلامت در ساختارهای ارائه مراقبت بهداشتی در کشورهای پیشرفته و در حال توسعه است و

استئوپوروز، شایع‌ترین بیماری متابولیک استخوان است که علاوه بر ناتوانی و از کارافتادگی، باعث افزایش نسبی خطر مرگ در مبتلایان به شکستگی‌های ناشی از آن می‌شود.^(۲) پوکی استخوان، بیماری گران، پرخرج و

(I) استادیار و PhD تغذیه، دانشکده بهداشت، خیابان قدس، کوچه شهید شفیعی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تهران، تهران، ایران (*مؤلف مسؤول).

(II) استادیار و PhD آمار، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، خیابان قدس، کوچه شهید شفیعی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تهران، تهران، ایران.

(III) کارشناس بهداشت عمومی، شبکه بهداشت و درمان قم، قم، ایران.